

**Norsk Vanns innspill til:
Høring i kommunal- og forvaltningskomiteen 8. november 2021 vedr.
Prop. 1 S (2021-2022) fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet**

Klimaendringene rammer vann og avløpssektoren hardt

Vann- og avløpssektoren kan tjene som eksempel på samfunnskritiske tjenester som allerede er under kraftig press som følge av klimaendringer. Økt foretting i mange byer forsterker utfordringen. Kommuner og selskaper arbeider fortløpende med å tilpasse vann- og avløpstjenestene til den nye klimahverdagen. Ekstreme nedbørmengder, flom, havnivåstigning og tørke har utløst behov for kostbare investeringer i infrastrukturen. I tillegg er mange resipienter, som Oslofjorden, blitt mer følsomme for tilførsler av næringsstoffer, slik at renseanlegg må bygges om for å fjerne flere av disse før det rensede vannet slippes ut. For å sikre leveranse av trygt drikkevann og forsvarlig håndtering av avløpsvannet, må norske kommuner investere 332 milliarder kroner i infrastruktur for vann og avløp frem mot 2040. Om lag 20 prosent av behovet kommer som følge av etterslep i vedlikehold, de øvrige kostnadene fordeler seg på naturlig utskiftning i den neste 20-års perioden, myndighetskrav og klimatilpasninger. Investeringer knyttet til et eventuelt påbud om fjerning av nitrogen ligger ikke inne i dette tallet, og vil komme i tillegg. Klimaendringer og behovet for tilpasning vil påvirke vanlige folks økonomi og lokalsamfunns mulighet til å skape nye arbeidsplasser. Derfor må også regjeringen jobbe målrettet og koordinert med klimatilpasninger.

Til Programkategori 13.90 post 21 Spesielle driftsutgifter:

Fragmentert og ufullstendig regulering av overvann

Mer ekstremnedbør kombinert med økt foretting fører stadig hyppigere til skader på bygninger og infrastruktur. Uten forebyggende tiltak, forventet Overvannsutvalget i sin utredning NOU 2015:16 at de totale skadekostnadene i løpet av de neste 40 årene blir i størrelsesorden 45 til 100 milliarder kroner. Den samfunnsøkonomiske gevinsten av forebyggende tiltak er følgelig stor. Det statlige regelverket må tilrettelegge for nødvendige overvannstiltak. Det haster å avklare ansvaret for å etablere forebyggende tiltak og hvordan de skal finansieres. Det er også behov for å avklare ansvaret for skader som likevel vil oppstå.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har foreslått at kommunen gis større myndighet til å pålegge huseiere å gjøre tiltak.

Norsk Vann ber om at Stortinget setter av tilstrekkelige ressurser til å følge opp forslagene i NOU 2015:16, med særlig fokus på ansvar og finansiering av overvannshåndteringen, herunder å utrede spørsmålet om ansvar for skader.

Ikke spesifisert kapittel eller programkategori:

Helhetlig vanntjenestelov

Vannbransjen har lenge etterspurt en helhetlig vanntjenestelov som regulerer kommunenes vann- og avløpstjenester til innbyggerne. Derfor er det gledelig at den nye regjeringen i sin regjeringsplattform varsler at de vil fremme forslag om en sektorlov for vann. Norsk Vann skal være en aktiv og konstruktiv partner i innspills- og høringsprosesser, og i andre relevante sammenhenger.

Det er behov for en vanntjenestelov for bedre å regulere rettigheter og plikter i forholdet mellom kommunene og deres abonnenter på vann- og avløpsområdet. En slik lov vil gi mer effektiv statlig forvaltning på området og gjøre det lettere for kommuner og deres abonnenter å forstå og anvende reglene.

Norsk Vann ønsker at Stortinget ber regjeringen snarest sette i gang arbeidet med en helhetlig vanntjenestelov, i tråd med samfunnets behov og Stortingets tidligere føringer. Et lovarbeid bør ta

utgangspunkt i vass- og avløpsanleggslova, og utvide denne med bestemmelser som i dag vedtas av hver enkelt kommune som abonnementsvilkår.

Ikke spesifisert kapittel eller programkategori:

Program for teknologiutvikling i vannbransjen

Norsk Vann viser til oppstart på program for teknologiutvikling i vannbransjen med en bevilgning på 5 mill kr for inntil 5 år i samarbeid med kommunene og leverandørindustrien. Det er svært positivt at FHI nå har rigget klar ordningen for søknader. Vi forventer at dette vil føre til anvendte prosjekter som bidrar til at nye og mere bærekraftige løsninger tas i bruk. Dessverre så begrenser denne ordningen seg til utfordringer knyttet til drikkevann. Vi mener at ordningen må utvides til å gjelde utfordringer på hele vann- og avløpsområdet. Hele vannkretsløpet, som omfatter både drikkevann, avløpsvann og overvann, er under press. God folkehelse og et godt vannmiljø er avhengig av at vi ser utfordringene i sammenheng, der bruken av miljøgifter i samfunnet må reduseres, arealene må disponeres klokt og gi plass til regnet, og der både naturbaserte- og tekniske løsninger må benyttes for å rense forurenset vann. Sirkulær økonomi med gjenbruk av ressursene fra avløpsvannet, er en viktig del av de bærekraftige løsningene. Samtidig må vannbransjen redusere sitt totale klimafotavtrykk og energiforbruk. Ordningen må tilføres vesentlig mere midler skal den ha en reell effekt, og det vil være naturlig at bevilgningene til programmet kommer fra flere ulike departementer.

Norsk Vann ber derfor Stortinget om at ordningen må gjelde utfordringer på hele vann- og avløpsområdet. Dvs. at i løpet av 2022 bør ordningen opp til minst 25 millioner kr, og økes opp til minst 75 millioner kr de neste to årene.

Ikke spesifisert kapittel eller programkategori:

Bedre statlig innrapporteringssystemer

Norsk Vann har gjennom en årrekke utviklet og driftet benchmarkingssystemet bedreVANN, der kommuner og interkommunale selskaper deltar for årlig tilstandsvurdering og benchmarking av de kommunale vann- og avløpstjenestene. Vannbransjen ønsker at staten prioriterer en heldigitalisert løsning for innrapportering av data til nasjonal vannstatistikk, herunder de statlige innrapporteringssystemene Mattilsynets skjematjenester (MATS), MDIR (Miljødirektoratet) og KOSTRA (SSB).

Folkehelsemeldinga, Meld. St. 19 (2018-2019), peker på utfordringene som i dag ligger på de ulike statlige innrapporteringene: «Dessverre er informasjonen som blir gitt i dag, ikke god nok til å identifisere utfordringene i kommunesektoren, mellom anna når det gjeld ledningsnett. På den andre sida ser vassbransjen på innrapporteringa til statlige etatar som tidkrevjande og lite effektiv. Betre rapporteringsrutinar og databehandling kan gi kommunane betre styringsverktøy og effektivisere oppfølginga for styresmaktene.» I Mattilsynets kartlegging av «Status for drikkevannsområder i landets kommuner» i oktober 2019 viste at systemet er utilstrekkelig for å hente ut relevante data og statistikk for å få en god oversikt over tilstanden på drikkevannforsyningen i Norge.

Vi registrerer at den avgåtte regjeringen selv sier at kontakten med staten skal foregå ett sted. Dette er vi enige i, og det betyr at staten må rydde opp i sine innrapporteringssystemer slik at kommunene kan rapportere alt som handler om vann og avløp ett sted. Det statlige systemet bør også gi grunnlag for en god benchmarking.

Norsk Vann ber Stortinget om å sette av tilstrekkelig midler slik at Mattilsynet kan prioritere et konkret arbeid med å lage et nytt innrapporteringssystem for kommunene og vannverkseierne, som er både funksjonelt og brukervennlig, og som åpner for at kommunene kan sammenligne seg med og lære av hverandre.